

ชุดสื่อการเรียนรู้สร้างความรู้ Smart Kids ๔.๐ ด้วยการกิน กอด เล่น เล่า นอน ฝ้าดูฟัน เขตสุขภาพที่ ๗

ธิโสภิญ ทองไทย, จันทิยา เนติวิทย์ธรรม, ปิยะ ปุริส, ลัดดา ตีอันทอง, ธนิตรา นามบุญเรือง และกัญญาภัทร คำโสม
กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ ๗ ขอนแก่น

กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่ Smart Kids ด้วยกิจกรรมสำคัญตามค่ากลางเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๗๗ อำเภอ ใน ๔ จังหวัด โดยมีพื้นที่ตำบลที่ร่วมดำเนินการทั้งสิ้น ๒๕๔ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ ของพื้นที่ตำบลทั้งหมดในเขตสุขภาพที่ ๗ และประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงพบว่า เด็ก ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วนเพียง ร้อยละ ๖๒.๙ และยังมีเด็กเตี้ย ร้อยละ ๑๔.๑ อ้วน ร้อยละ ๑๐.๒ และผอม ร้อยละ ๖.๐ รวมทั้งมี IQ เฉลี่ยเพียง ๙๔.๒๘ เพื่อยกระดับการดำเนินงานให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน รวมทั้งแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็กปฐมวัย กลุ่ม ๆ จึงได้จัดทำชุดสื่อการเรียนรู้สร้างความรู้ Smart Kids ๔.๐ สำหรับผู้ปกครองนี้ขึ้น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยทั้งระดับจังหวัด Child Project Manager ระดับอำเภอ และระดับตำบล ได้แก่ นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ปรากฏชาวบ้าน อสม.เชี่ยวชาญแม่และเด็ก แกนนำชุมชน และผู้ปกครอง จากพื้นที่ตำบลที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบสร้างความรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถบูรณาการความร่วมมือและระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้

วัตถุประสงค์ : เพื่อใช้เป็นสื่อในการสร้างความรู้เพื่อการพัฒนาเด็ก ๐-๕ ปี สำหรับผู้ปกครอง

กระบวนการ KM/Innovation ดังนี้

๑. การระบุประเด็นความรู้และรูปแบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ เกิดจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเด็ก ๐-๕ ปี สู่ Smart Kids (พัฒนาการสมวัย สูงดีสมส่วน มีทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ดี) โดยใช้ AAIM เป็นกรอบการประเมิน ร่วมกับการระดมแนวปฏิบัติที่ดีของบุคคลตามบทบาทในพื้นที่ตำบลต้นแบบ และช่องว่างความรู้ของผู้ปกครอง พบประเด็นสำคัญที่นำไปสู่ความรู้ในการพัฒนาเด็ก ๐-๕ ปี สู่ Smart Kids ๖ ประเด็นหลัก คือ การกิน การกอด การเล่น การเล่านิทาน การนอน และการดูแลสุขภาพช่องปาก นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์เนื้อหาถึงรูปแบบสื่อที่ผู้ปกครองต้องการซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการสื่อที่อ่านเข้าใจง่าย เป็นคำสั้น ๆ จำเพาะเจาะจงและนำไปใช้ได้จริง กลุ่ม ๆ จึงได้จัดทำชุดสื่อการเรียนรู้สร้างความรู้ Smart Kids ๔.๐ ด้วยการกิน กอด เล่น เล่า ฝ้าดูฟัน ในรูปแบบสมุดคู่มือ และป้ายโรลอัพนิตรรศการขึ้น

๒. การสร้างและแสวงหาความรู้ มีการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยคณะทำงานจัดทำหลักสูตรสร้างความรู้ Smart Kids ๔.๐ สำหรับผู้ปกครอง เขตสุขภาพที่ ๗ และขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์และพยาบาลเด็กจากสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ศูนย์สุขภาพจิตที่ ๗, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ ๗ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้สร้าง Smart Kids ๔.๐ ด้วยการกิน กอด เล่น เล่า นอน ฝ้าดูฟัน

๓. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ มีการประชุมคณะทำงาน ๆ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทบทวนสื่อต่างๆที่มีอยู่เดิม เช่น หนังสือ เอกสาร แผ่นพับ เป็นต้น และประชุมระดมสมองร่วมกับพื้นที่ต้นแบบถอดบทเรียนและกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จเพื่อสร้างสื่อความรู้ในประเด็น กิน กอด เล่น เล่า นอน ฝ้าดูฟัน นำมาปรับใช้และจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา นำไปทดสอบความเข้าใจและทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครอง ก่อนนำมาปรับปรุงจัดทำเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ และเผยแพร่แก่ผู้ปกครองในตำบลต้นแบบพัฒนาศูนย์ความรู้ ๆ และพื้นที่อื่นใน ๔ จังหวัด

๔. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ โดยคณะทำงาน ๆ ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ร่วมประชุมปรับปรุงชุดสื่อการเรียนรู้ฯ และนำเสนอแก่พื้นที่ต้นแบบเพื่อเปิดรับข้อเสนอแนะและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการและเป็นไปตามหลักวิชาการ

๕. การเข้าถึงความรู้ มีการนำชุดสื่อการเรียนรู้สร้าง Smart Kids ๔.๐ ด้วยการกิน กอด เล่น เล่า นอน ฝ้าดูฟัน และป้ายโรลอัพไปสนับสนุนให้กับพื้นที่ศูนย์ ๆ ต้นแบบ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการสร้างความรู้กับผู้ปกครอง ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวชุมชน และเผยแพร่ผ่าน Application Line ในทุกกลุ่มภาค ๆ ของกลุ่ม ๆ, Page Facebook กลุ่มพัฒนาการอนามัยแม่และเด็ก 07 ขอนแก่น, web กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก รวมถึงประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุมของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงความรู้ได้ในหลากหลายช่องทาง

๖. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ มีการติดตามเยี่ยมเสริมพลังในพื้นที่ต้นแบบฯ และพูดคุยสอบถามเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างผู้ปกครองและผู้นำชุดสื่อความรู้ไปใช้เพื่อหมุนเกลียวต่อยอดองค์ความรู้ให้แผ่ขยายต่อไป รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่าน Application Line Group และวางแผนประเมินผลการนำสื่อไปใช้ในพื้นที่ต้นแบบฯ เพื่อนำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาสื่อให้สมบูรณ์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

๗. การเรียนรู้ ผลจากการนำชุดสื่อการเรียนรู้ ๆ ไปใช้ในตำบลต้นแบบพัฒนาศูนย์ความรู้ฯ ทั้ง ๘ ตำบล ทำให้ผู้ปกครองเกิดความตื่นตัวและปรับพฤติกรรมในการส่งเสริมการกิน กอด เล่น เล่า นอน ฝ้าดูฟันให้กับลูกหลานตน เจ้าหน้าที่ที่พึงพอใจเพราะได้รับสื่อที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาและรูปแบบของสื่อนี้จึงเป็นอีกวิธีที่สามารถนำไปใช้ในพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ดีในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามผลลัพธ์โดยตรงที่เกิดกับเด็กอาจจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาและมีการประเมินผลต่อไปทั้งในด้านของพัฒนาการ การเจริญเติบโต และทักษะการคิดเชิงบริหารจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ต้นแบบอีกครั้ง เพื่อสะท้อนผลของการใช้สื่อในเชิงผลลัพธ์ ซึ่งเป็นวงจรที่สำคัญของการพัฒนางาน

ผลสำเร็จของ KM/Innovation ประเมินผล/คุณค่าของ KM/Innovation

การนำไปใช้/ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เป็นแนวทางให้กับผู้ดูแลเด็กอายุ ๐-๕ ปี นำไปใช้ส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาเด็ก
๒. เป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการสร้างความรู้กับผู้ปกครองในศูนย์ความรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่ Smart Kids ต้นแบบพื้นที่เขตสุขภาพที่ ๗ หรือในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ ศูนย์สุขภาพชุมชน
๓. ผู้ปกครองและชุมชนมีความรอบรู้ในการพัฒนาเด็ก ๐-๕ ปี ให้มีพัฒนาการสมวัย สูงดีสมส่วน และมีทักษะการคิดเชิงบริหารดี